

Telegraful Român

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 cor., 6 luni 7 cor., 3 luni 3 cor. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 cor., 6 luni 8 cor., 3 luni 4 cor.
Pentru străinătate pe an 24 cor., 6 luni 12 cor., 3 luni 6 cor.

Abonamentele și inserțiunile să se adreseze
Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. — Articoli nepublicați nu se inapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de trei ori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Prefacerile din viitor.

Sibiu, 22 Octomvrie n.

Din partea antantei s'a dat lozincă ademenitoare, că după încheierea războiului mondial, pacea are să fie legată astfel, ca ea să nu fie o pace între state, ci o pace între popoare, o pace care să asigure tuturor neamurilor de pe pământ liniștea, mulțumirea și fericirea.

Lozincă a fost prinsă de conducătorii popoarelor nemulțumite din Austria, cari au început să netezască terenul pentru prefacerile din viitor, pentru punerea organizării interne a statului lor pe alte temelii, mai prielnice și mai mulțumitoare pentru diferențele naționalități din partea cealaltă a monarhiei.

Rutenii din Galiția știm ce doresc: alipirea lor la cei de un sânge și de o limbă cu ei din Rusia, pentru că împreună să formeze un stat mare independent: *Ucraina*.

Polonii din Austria la rândul lor încă nu pot să dorească alta, decât unirea lor cu polonii din Rusia și cu cei din Germania, deci reînființarea vechiului regat polon, așa cum a existat el odineoară.

Cehii de altă parte accentuează mereu la toate ocaziunile, că nu se vor odihni până nu-și vad visul realizat, nu vad reînființat regatul ceh, iar pe Maiestatea Sa, Împăratul și Regele Carol, încoronat în Praga ca rege al Boemiei.

Mai vin apoi slavii de sud și cer și ei unirea tuturor într'un singur stat slav, la care să aparțină: Bosnia și Herțegovina, Dalmația, Croația și Slavonia, Istria, Craina, Carinthia și Stiria, deci toți slavii dela sudul monarhiei. Sunt și de aceia, cari ar dori să fie încorporați la acest stat nou slav și sârbii din Ungaria, precum sunt și între cehi de aceia, cari ar vrea, ca la regatul ceh să fie alăturați și slovacii din Ungaria, — dar dorințele acestea vor fi și vor rămânea nerealisabile pentru totdeauna.

Cumcă în celelalte părți ale lor, dorințele și planurile conducătorilor naționalităților din Austria, întrucât vor putea fi realizate, e încă secret mare al viitorului. Războiul încă nu e terminat și nime nu poate ști, cum se va termina. Faptul însă e acela, că din lumea păcătoasă de astăzi, care tocmai pentru păcatele ei cele mari e condamnată să treacă prin grozăviile și mizeriile unui război ca și care n'a fost încă pe acest pământ, — are să se nască o lume cu totul nouă, eșită din ruinele celei vechi. În lumea aceasta nouă fiecare popor va trebui să-și aibă locul său și rolul său, în măsura perderilor pe cari le-a avut și a jertfelor pe cari le-a adus pentru apărarea moșiei sale și pentru asigurarea viitorului său. Va trebui deci să ne avem și noi, cei trei milioane și jumătate de români din statul ungar, rolul și locul nostru în lumea de după război, pentru că și noi ne-am avut

perderile noastre și am adus pe altarul patriei toate jertfele cari ni s'au cerut.

Care ne va fi acest loc și acest rol? Este oare cineva, care să se gândească la lucrul acesta, acum, când toate popoarele caută din vreme să-și afle și asigure locul în lumea cea nouă? Ori apoi noi suntem un popor nu numai fără noroc, ci și fără simț de răspundere în fața posterității, care ne va judeca cu asprime pentru faptul, că nu i-am știut asigura barem ei o soartă mai bună decum a fost a noastră? Nu cerem mult, ca alte neamuri; cerem numai asigurarea dreptului de liberă dezvoltare pe toate terenele, dar mai ales pe cel *cultural și economic*! Este oare cineva, care să se gândească serios, cum și pe ce cale ni s'ar putea asigura și nouă acest drept, în patria pentru care am adus jertfe atât de mari și de multe în acest război?...

Punem întrebarea, în firma convingere, că o politică înțeleaptă a celor chemați, ne va pune în poziția de a da răspuns afirmativ la întrebare.

Statul ca formă de viață.

După Rudolf Kjellén, prof. un. în Uppsala (Svedia).
(Urmare).

Dar necredința aceasta față de rasă e acoperită cu prejudețul general, că și rassa mestecată, celtică-germană-romană de pe insula principală engleză e socotită aci, sub acest punct de vedere stă deci germanul în fața germanului, iar forțele atrăgătoare se neutralizează. Deckert încă își aduce tributul său, într'o anumită măsură, acestei păreri, ocupându-se cu noțiunea «*panteutonism*», ca pusă deasupra noțiunilor «*pangermanism*» și «*pananglism*», și constatând, că dualismul englez-german ar fi tot așa de mare pedecă pentru realizarea ideii panteutone, ca trialismul spaniol francez-italian pentru ideea panlatină. E mai consult să abandonăm noțiunea și să considerăm lumea anglo-saxonă, cu ale ei 150 milioane din Europa, America și din coloniile mari engleze, cari vorbesc englezește, de o rasă pentru sine, căci atunci pananglismul ni se va prezenta peste tot ca o idee de rasă plină de putere, și anume, în două direcțiuni: parte în conexiunea imperială, între hotarele imperiului britanic, pentru sine, parte apoi, pentru țara mamă și fiica emancipată din Statele Unite, în programul «statelor reunite», idee ai cărei purtători au fost și bărbați de stat cu nume, ca Cecil Rhodes și Chamberlain. Marea capacitate a națiunii fiice de a înțelege și ierta toate acțiunile mamei, dovedește o adevărată alianță sufletească, pe care zadarnic am căutat-o în celelalte programe ale ideii de rasă. Cu atât mai tare se învederează slaba putere de atragere a adevăratului pangermanism.

În Elveția și în Belgia, unde germanismul și romanismul e închis în aceeași colivie, s'a dat ocaziunea pen-

tru a se compara puterea mai slabă de viață a celui prim, față de cel din urmă. Velșii din Elveția și valonii din Belgia s'au dovedit tot așa de francezi în cursul războiului mondial, ca și francezii înșiși, pe când la germanii din Elveția și la vlamani dispoziția pentru Germania e mai puțin, mult mai puțin pronunțată. De altă parte, crescândă încordare, care a existat înainte de război între cele două rase ale Belgiei, a creat neînțelegerea internă, acoperită numai pentru moment, și la tot cazul numai superficial, pe urma sorții războiului. Cu astfel de aparițiuni înaintea ochilor nu putem să denegăm ideea de rasă importanța politică în luptele de astăzi. Nu putem să negăm nici posibilitatea măcar, că în viitor, la estinderea tipului de imperiu, tot la ea se va face provocare și atunci va avea poate rol adevărat politic. Constatăm numai, că pentru acum nu e sosit timpul pe seama ei. Vremea noastră stă în semnul *naționalității* (nu al rasei); ce trece peste aceasta pe terenul afinității etnice, e ceva din țara visurilor, sau ceva fără formă, în stadiul eșirii din chaosul întunecos!

Dacă aruncăm acum, ca de încheiere, o privire asupra celorlalți capiti ai demopolitice, ni se vor arăta câteva concluzii, ca aparițiuni nemijlocite deductive, ca principii stabilite deja. Statul vine determinat în deosebite moduri prin poporul său, ca parte integrantă a ființei sale, și din legătura aceasta se nasc pentru activitatea sa anumite probleme, cu necesitate mai mare sau mai mică. Acestea urmează mai întâi din gradul *dinamic* al *sentimentului național*. Din întreaga noastră expunere apare destul de evident, că idealul e de aflat și aici, nu în extreme, ci pe calea mijlocie. Prin urmare, pentru stat va fi o afacere foarte importantă restabilirea echilibrului, dacă cumva din vre-o împrejurare oarecare a fost sguduit. În prezent vedem ivindu-se cu preferință exagerarea, așa numitul «*cu mult mai mult*», care duce până la temperatura de înfrigurare a șovinismului. De exemplu înainte de război în Sârbia. În astfel de cazuri datorința statului e să calmeze și să împedecă trecerea sentimentului spumegător peste cadrele rațiunii. Dar poate să se ivească și un «*cu mult prea puțin*», o nutriție prea slabă a vieții naționale, ca aceea de ex. pe care vrea Gustav Sundborg să o constate la svedienii din zilele noastre. Și aceasta e o primejdie și mai serioasă. Dacă se coboară temperatura, ca odineoară în vechea Polonia, sub o anumită linie, — atunci speranță nu mai este. Legătura e destul de clară, avându-se în vedere expunerile premergătoare: dacă înainte de toate tocmai sentimentul viu al apartinerii la olaltă motivează existența de stat în cadrele unei națiuni, atunci cu stângerea sentimentului cade totodată și presupunerea unei astfel de existențe. Când deci o națiune își perde conștiința naționalității, când se desface în egoisme in-

dividuale, ca în starea de înainte de prima naștere ca stat, atunci nu mai este viață aci, ci numai o găoace goală, care se mai ține la olaltă, dar nu mai are sâmbure. Nepăsarea națională se poate desvolta într'o anemie pernicioasă a statului. Dacă undeva, apoi aici există necesitatea imperativă, de a se căuta căi și mijloace, pentru ca gradul de căldură națională al unui astfel de stat să fie urcat iarăși până la punctul normal.

Cumcă felul naționalității cuprinde în sine mulțime de motive politice, e clar fără îndoială în momentul, în care se recunoaște pe seama statului peste tot misiunea educării poporului.

Un singur motiv motrice de natura aceasta vreau să scot la iveală în mod special: dacă nu e închiegată încă naționalitatea, atunci statul are să vegheze asupra mersului acestei proceduri, pentru că după putință să fie scutită de elemente păgubitoare. Cazul acesta e dat la Statele Unite (americane). Incapabilitatea națiunii de a absorbi elementul negru și aversiunea ei față de acest lucru, precum și abnegarea de a se contopi cu sânge de valoare inferioară din Europa de est, au provocat acolo, cum se știe, chestiuni de mare însemnătate și foarte actuale. (De ex. legea de imigrare etc.) Fără îndoială, că această veghere asupra calității națiunii e una din datorințele cele mai categorice ale statului.

Problema amintită americană stă în legătură cu imigrarea anormală și ne abate gândul dela chestia sufletului național (psihopolitică) la mișcarea curat fizică a poporului (fiziopolitică). Aci se pot ivi conturbări îngrijitoare, cari reclamă cea mai încordată atențiune a statului, întâi de toate prin emigrări prea mari, ca în Svedia, Irlanda, și în unele părți ale Italiei, apoi prin o nativitate prea slabă, ca în Franța și în anumite țări anglo-saxone, iar în măsură mai mică chiar și altundeva în Europa. Cum se știe, împrejurările acestea sunt puse la loc de frunte în politica statelor respective, mai cu seamă în Franța. Seriositatea acestei primejdii va fi tratată într'un capitol special, aici avem de lucru cu ea însăși și cu motivul ei, cu așa numitul sistem de doi, cu sterilizarea căsătoriei, cu restrângerea voluntară a numărului copiilor. Sistemul acesta înseamnă o revoltă în contra datorinței elementare, pe care o are fiecare generațiune, de a se îngriji de continuitatea neamului omenesc. Vorba e aici încă și de conservarea proprie a statului. Și dacă ia lupta în contra acelu sistem, luptă pentru viața sa proprie.

Ce mijloace de apărare îi stau la dispoziție? În contra celelalte primejdii a imputinării populațiunii, în contra golurilor prea mari, provocate de emigrări, poate ajuta politica *economică*, pentru că primejdia e provocată mai ales pe urma motivelor economice, cari pot să fie ameliorate. Ceealaltă imputinare e mai greu de combătut, fiindcă motivul aparține te-

